

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΠΟΥ ΟΔΗΓΗΣΑΝ ΣΤΗΝ «ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ 2/3» ΜΕΤΑ ΤΟΝ 2^ο ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ

Χρήστος Ρουμπάνης, Θεόδωρος Παπαδόπουλος

Ο κόσμος μετά τον πόλεμο

Με το τέλος του 2ου παγκοσμίου πολέμου η ανθρωπότητα βρέθηκε αντιμέτωπη με τις μεγαλύτερες καταστροφές που είχε στο παρελθόν επιφέρει ο άνθρωπος στον πολιτισμό που ο ίδιος έχτισε.

Οι εκτιμήσεις οι σχετικές με το σύνολο των νεκρών του πολέμου φθάνουν τα 60 εκατομμύρια πολίτες, ενώ το συνολικό κόστος για τα κράτη που μετείχαν σ' αυτόν έχει υπολογιστεί ότι υπερβαίνει τα 1.000.000.000.000 δολάρια σε τιμές της εποχής εκείνης. Ο αριθμός όμως αυτός δεν απεικονίζει τη δυστυχία, τις στέρησης και όσα άλλα δεινά υπέφερε η ανθρωπότητα, όπως οι εκριζωμοί πληθυσμών, η εξάρθρωση της οικονομικής ζωής ή η ολοκληρωτική καταστροφή περιουσιών εξαιτίας του πολέμου.

Οι ανάγκες της ανθρωπότητας για πάσης φύσεως αγαθά και δημιουργία κοινωνικής και βιομηχανικής υποδομής ήταν τόσο μεγάλες, που η ζήτησή τους στις μεταπολεμικές κοινωνίες έδειχνε εξασφαλισμένη με την προϋπόθεση ότι η διεθνής κοινωνία και οι διάφορες κυβερνήσεις θα υιοθετούσαν την πολιτική φιλοσοφία της Κενσϋανής σκέψης, δηλαδή θα υιοθετούσαν μέτρα για τη στήριξη του εισοδήματος των εργαζομένων με σκοπό την τόνωση της ζήτησης αγαθών.

Το Κενσϋανό μοντέλο, η πολιτική της πλήρους απασχόλησης στις αναπτυγμένες χώρες του καπιταλισμού και οι χώρες του λεγόμενου τρίτου κόσμου.

Την πολιτική αυτή της στήριξης των εισοδημάτων των χαμηλών και μεσαίων στρωμάτων με παράλληλη κατοχύρωση των κοινωνικών δικαιωμάτων για δημόσια και δωρεάν παιδεία, υγεία, κοινωνικές ασφαλίσσεις κλπ. την ακολούθησαν οι αναπτργμένες βιομηχανικά χώρες του πλανήτη. Αντίθετα στις χώρες του λεγόμενου τρίτου κόσμου, οι οποίες πριν από τον πόλεμο ήταν αποικίες των αναπτργμέ-

νων χωρών της Δ. Ευρώπης, παρά τις προσπάθειες μερικών κυβερνήσεων, το βιοτικό επίπεδο των λαών παρέμεινε σε απαράδεκτα χαμηλό επίπεδο για τα δεδομένα του σημερινού πολιτισμού. Στις περισσότερες από αυτές τις χώρες οι υπάρχουσες βιομηχανίες είχαν καταστραφεί, καθώς οι εισαγωγές από την Ευρώπη εκτόπιζαν πολλές από τις δικές τους βιομηχανίες. Η ανεργία στα αστικά κέντρα ήταν χρονία όπως και η υποαπασχόληση, ενώ οι άνθρωποι που είχαν την κατοικία τους στο πεζοδρόμιο έφθαναν τα εκατομμύρια. Παράλληλα στις Ινδίες για παράδειγμα, στη δεκαετία μετά την ανεξαρτησία, η ετήσια αύξηση του πληθυσμού ανέβηκε σε 8.000.000 περίπου.

Μπροστά σ' αυτή την οδυνηρή πραγματικότητα οι κυβερνήσεις των χωρών αυτών, για να βρουν τα αναγκαία κεφάλαια προκειμένου να θέσουν σε κίνηση την καταστρεμμένη οικονομία τους, αναγκάστηκαν να προσφύγουν στον εξωτερικό δανεισμό από ξένες τράπεζες, το ΔΝΤ και την Παγκόσμια Τράπεζα. Οι όροι αυτών των δανείων ήταν κυριολεκτικά δυσβάστακτοι γι' αυτούς τους λαούς. Τα επιτόκια υπήρξαν σε τέτοιο βαθμό τοκογλυφικά, ώστε να μην είναι δυνατόν ποτέ να εξοφληθούν, αν και το κεφάλαιο όλα αυτά τα χρόνια μετά τον πόλεμο έχει καταβληθεί όχι μία αλλά πολλές φορές. Επί πλέον το ΔΝΤ και η Διεθνής Τράπεζα Ανασυγκρότησης, οργανισμοί που ιδρύθηκαν μετά από τον πόλεμο, μέσω αυτών των δανείων υπαγόρευαν και υπαγορεύουν την οικονομική πολιτική των χωρών που κατέφευγαν σ' αυτούς για δανεισμό. Έτσι μπορούσαν να επιβάλλουν την προώθηση των συμφερόντων του διεθνούς κεφαλαίου, καταδικάζοντας με τον τρόπο αυτό τους λαούς σε μόνιμη υπανάπτυξη και απερίγραπτη δυστυχία. Κάτω από αυτές τις συνθήκες οι κοινωνικές δαπάνες και τα κοινωνικά δικαιώματα των πολιτών αποτελούσαν πολυτέλεια και όνειρο μακρινό για τους εργαζόμενους. Πρόκειται για κατάσταση που έχει καταδικάσει τις χώρες αυτές - παρά τις άφθονες πρώτες ύλες και το πλούσιο ανθρώπινο δυναμικό - σε μόνιμη μιζέρια και ανείπωτη δυστυχία. Στην Αφρική στις μέρες μας, σύμφωνα με το Διεθνές Γραφείο Εργασίας, 7,5 εκατομμύρια νέοι κάθε χρόνο είναι σε αναζήτηση εργασίας και διογκώνουν έτσι κάθε χρόνο τις γραμμές της αγοράς εργασίας. Κάθε χρόνο 6 έως 7 εκατομμύρια εκτάρια γης ερημώνονται, 200 εκατομμύρια εκτάρια δάσους καταστράφηκαν μεταξύ του 1970 και του 1990. Διωγμένοι από τη γη τους, στη Λατινική Αμερική και στην Αφρική, οι αγρότες στοιβάζονται στους τενεκεδομαχαλάδες των πόλεων. Ως αποτέλεσμα αυτής της πραγματικότητας ο πληθυσμός των πόλεων ανήλθε από 2,5 εκατομμύρια το 1950 σε 2,5 δισεκατομμύρια το 1990.

Αμέσως μετά τον πόλεμο στις αναπτυγμένες βιομηχανικά χώρες του καπιταλισμού κυριαρχούσαν, χάρις στην παρεμβατική πολιτική του κράτους, οι καλά αμειβόμενες θέσεις εργασίας στην παραγωγή και την ανάπτυξη του κοινωνικού

κράτους. Η πολιτική αυτή βασίζεται στη συνειδητή δημιουργία ελλειμματικών προϋπολογισμών. Τα κρατικά ελλείμματα, που σήμερα καταδικάζονται με βδελυγμία, είναι τα κεφάλαια που μετά τον πόλεμο αποτελούν την κινητήρια δύναμη της οικονομίας με στόχο την τόνωση της ζήτησης, την αύξηση της παραγωγικότητας και των κερδών. Η ύπαρξη οικονομίας μαζικής παραγωγής και μαζικής κατανάλωσης εννοούσε την επιβίωση των μικρών επιχειρήσεων. Επειδή οι λαϊκές μάζες απήλασαν μεγαλύτερα εισοδήματα, αυξήθηκαν οι δυνατότητές τους να ξοδεύουν και για είδη - εκτός από τα βασικώς αναγκαία - σε απολαύσεις κλπ. Τα βασικά προϊόντα, ιδιαίτερα εκείνα που είχαν σχέση με τη βαριά βιομηχανία, άφηναν μικρό πεδίο δράσης στις επιχειρήσεις, γιατί ήταν κάτω από τον έλεγχο των μεγάλων εταιριών και χρειάζονταν μεγάλα κεφάλαια και υψηλές δαπάνες διαφήμισης για να εισδύσουν στη μαζική αγορά. Οι μικρές επιχειρήσεις επιζούσαν ως αναπόσπαστο μέρος των βασικών βιομηχανιών. Ο τομέας όμως της παραγωγής κατά ειδικότητες έμενε ανοικτός και προσείλκυε επιχειρηματίες που εκμεταλλεύονταν για λογαριασμό τους την όλο και μεγαλύτερη δυνατότητα των καταναλωτών να ικανοποιούν τις λογής λογής προτιμήσεις τους.

Η ανάπτυξη των αγορών με παράλληλη ανάπτυξη της υπεραξίας της εργατικής δύναμης

Ο ανταγωνισμός των διαφόρων μονοπωλιακών και μη επιχειρήσεων για τον έλεγχο των αγορών τις ανάγκασε να μειώνουν την τιμή των προϊόντων τους για να κερδίσουν την προτίμηση των καταναλωτών. Με τον τρόπο όμως αυτό μειώθηκαν τα περιθώρια κέρδους του παραγωγικού κεφαλαίου, με αποτέλεσμα η μοναδική λύση για τη διατήρηση επιθυμητών ποσοστών κέρδους σε παραγωγικές επενδύσεις να είναι η μείωση του κόστους παραγωγής, που μπορούσε κυρίως να επιτευχθεί με τη δραστική μείωση του μεταβλητού κεφαλαίου. Με άλλα λόγια η μοναδική λύση ήταν η δραστική μείωση της αμοιβής της εργασίας. Στα πλαίσια της νέας αυτής κατάστασης που άρχισε σταδιακά να διαμορφώνεται τη δεκαετία του 1970 στις αγορές άρχισαν να κυριαρχούν πλήρως οι μονοπωλιακές επιχειρήσεις σε βάρος των μικρομεσαίων, ενώ παράλληλα άρχισε να μειώνεται η κατανάλωση αγαθών λόγω της μείωσης της αμοιβής των εργαζομένων. Την ίδια στιγμή υπάρχει στις αναπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες τεράστια συσσώρευση «πλεονάζοντος κεφαλαίου», το οποίο για τους παραπάνω λόγους και κυρίως λόγω της όλο και μεγαλύτερης μείωσης της κατανάλωσης συμφέρει περισσότερο να επενδύεται σε κερδοσκοπικές - μη παραγωγικές - δραστηριότητες.

Ιδιαίτερο ρόλο στις εξελίξεις που αφορούσαν την πορεία της παγκόσμιας οικονομίας έπαιξε, η αμερικανική οικονομική πολιτική, μια που οι ΗΠΑ αναδεί-

χτηκαν κυρίαρχη οικονομική και στρατιωτική δύναμη μετά από τον πόλεμο. Η υπερσυγκέντρωση «πλεονάζοντος κεφαλαίου» στη χώρα αυτή και η άνθηση του παρασιτισμού, των στρατιωτικών δαπανών και του εμπορίου χρήματος είχαν ως αποτέλεσμα το σχηματισμό μίας τεράστιας αγοράς ευρωδολαρίων, που στα τέλη της δεκαετίας του 1970 είχε φθάσει το μυθώδες ποσό των 1.000 δισεκατομμυρίων δολαρίων. Το κεφάλαιο αυτό αναζητούσε κερδοφόρες και κινητές τοποθετήσεις και γρήγορα, εύκολα και χωρίς απώλεια της ρευστότητας κέρδη.

Η αποδέσμευση του χρυσού από το δολάριο

Έτσι η δημιουργία της αγοράς ευρωδολαρίων αποτέλεσε στη δεκαετία του 1960, συστατικό στοιχείο μίας σειράς μέτρων που απέβλεπαν να φρενάρουν τη ζήτηση για μετατροπή σε χρυσό των αυξανόμενων διαθεσίμων δολαρίων διεθνώς. Όμως οι δαπάνες του πολέμου του Βιετνάμ ολοκλήρωσαν την πορεία αποδέσμευσης του δολαρίου από το χρυσό και οδήγησαν στην απεξάρθρωση του συστήματος Μπρέττον Γουντς που είχε συμφωνηθεί το 1945 και που πάνω του είχε βασιστεί η νομισματική σταθερότητα σε ολόκληρο τον κόσμο. Κανένα ανακουφιστικό μέτρο δεν μπορούσε να αντισταθεί στη γρήγορη και συνεχή υποτίμηση του δολαρίου, που η σχέση του με το χρυσό συνέχιζε να αλλάζει σε βάρος του, παρασύροντας συγχρόνως και τα νομίσματα των ευρωπαϊκών χωρών. Τότε η κυβέρνηση του προέδρου των ΗΠΑ Ρ. Νίξον αποφάσισε στις 15-8-1971 να «αναστείλει» τη μετατρεψιμότητα του δολαρίου σε χρυσό και να επιβάλει ένα καινούργιο διεθνές νομισματικό σύστημα που να στηρίζεται στις κυμαινόμενες ανταλλαγές ανάμεσα στα κύρια εθνικά νομίσματα. Έτσι οδηγηθήκαμε σε μία πορεία απεξάρθρωσης των θεσμών και των μηχανισμών πάνω στους οποίους οικοδομήθηκε η διαρθρωμένη λειτουργία της παγκόσμιας αγοράς. Η ρήξη της σχέσης ανάμεσα στο χρυσό και στο δολάριο άνοιγαν μία περίοδο νομισματικής διακύμανσης. Η γενικευμένη διακύμανση των νομισμάτων μετά το 1973 ήταν αναπόφευκτη, σε συνθήκες, όπου το δολάριο επιβαλλόταν σε όλους υποχρεωτικά. Έτσι αρχίζει μια περίοδος νομισματικής αναρχίας, με αποτέλεσμα την πολύ ισχυρή υποτίμηση του δολαρίου και όλων των άλλων νομισμάτων σε σχέση με τον χρυσό, ενώ συγχρόνως οδηγούμαστε σε λιγότερο από 10 χρόνια σε πολλαπλασιασμό κατά 20 φορές των διεθνών ρευστοτήτων. Πρόκειται στην πραγματικότητα για την αρχή μίας πορείας προς τη διεθνή οικονομική και κοινωνική απορρύθμιση και απεξάρθρωση της παγκόσμιας αγοράς.

Η μεταφορά παραγωγικών κεφαλαίων στην κερδοσκοπία και η αύξηση της υπεραξίας

Στις μέρες μας η απορρύθμιση και ο παρασιτισμός τείνουν να αποτελέσουν τον κανόνα λειτουργίας ολόκληρου του οικονομικού συστήματος. Στη Γαλλία, ένα γραφείο μελετών που συνδέεται με το Εθνικό Συμβούλιο Γάλλων Εργοδοτών δηλώνει: «Οι παραγωγικές επενδύσεις πρέπει να μειωθούν για να επιβραδυνθεί η αύξηση των αποθεμάτων του κεφαλαίου». Πράγματι η ανάπτυξη των αποθεμάτων του κεφαλαίου επιταχύνθηκε κατά τη δεκαετία του 1980 στη Γαλλία από 2,1 το 1984 σε 3,6 το 1990, στη Γερμανία από 2,4 το 1980 ανήλθε σε 3,8 το 1992, ενώ ανάλογη είναι η αύξηση των αποθεμάτων του κεφαλαίου σε όλες της αναπτυγμένες καπιταλιστικές οικονομίες.

Η ακραία δυσκολία για το κεφάλαιο να πραγματοποιήσει στη διαδικασία της παραγωγής ποσοστά συγκρίσιμα με εκείνα που νομίμως αναμένει από την κερδοσκοπία, τροφοδοτεί την σταθερή τάση να προσανατολίζεται αυξανόμενο μέρος των μεγάλων τραστ σε κερδοσκοπικές δραστηριότητες και να εγκαταλείπει το πεδίο της παραγωγής. Έτσι στις ρίζες της κερδοσκοπίας βρίσκεται η καταστροφή παραγωγικών δυνάμεων. Στην εποχή αμέσως μετά τον 2ο παγκόσμιο πόλεμο, το κεφάλαιο ξεπερνούσε την τάση πώσης του ποσοστού κέρδους με τη συγκέντρωση και την ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων, με αποτέλεσμα την κατάκτηση και την επέκταση της παγκόσμιας αγοράς. Στη φάση όμως της συσσώρευσης, που το πλεονάζον κεφάλαιο στρέφεται στην κερδοσκοπία για τους λόγους που αναλύσαμε παραπάνω, η καταστροφή των παραγωγικών δυνάμεων και η μείωση της αξίας της εργατικής δύναμης προβάλλουν σαν φυσικές επιλογές στα πλαίσια της επιχειρηματικής λογικής των κεφαλαιοκρατικών επιχειρήσεων. Για τον κόσμο των επιχειρήσεων αυτό που έχει σημασία είναι η διατήρηση του ποσοστού του κέρδους, είτε αυτό γίνεται με την παραγωγή, είτε με την κερδοσκοπία. Οι δηλώσεις την επαύριο της πώσης του τείχους του Βερολίνου ενός γερμανού επιχειρηματία αποτελούν χαρακτηριστικό παράδειγμα της τάσης για κερδοσκοπικές δραστηριότητες του κεφαλαίου. Ο εν λόγω επιχειρηματίας αναρωτιέται: «Γιατί να επενδύσουμε στην Ανατολική Γερμανία με σημαντικούς κινδύνους κερδίζοντας 1% ή 2% ετησίως, όταν η οποιαδήποτε τραπεζική ή χρηματοπιστωτική τοποθέτηση αποδίδει 9% ετησίως;». Η ίδια επιχειρηματική λογική κυριαρχεί στο κεφάλαιο και σε ό,τι αφορά τις υπόλοιπες αναδυόμενες - όπως τις λένε - αγορές των χωρών του συμφώνου της Βαρσοβίας, όπου η εγκληματικότητα και το λαθρεμπόριο αποτελούν τον κύριο μοχλό κίνησης των οικονομιών των χωρών αυτών. Η δημοκρατία της Μόσχας, σύμφωνα με καταγγελίες της εφημερίδας «Ρούσκι Τέλεγκραφ», διατηρεί στενές σχέσεις με την «Σόντσεβο», μία από τις μεγαλύτερες οργανώσεις μαφιόζων της Ρωσίας. Η οργάνωση αυτή είναι

αναμεμειγμένη σε πλήθος φανερών και αφανών επιχειρήσεων με τζίρο εκατομμυρίων δολαρίων. Η ίδια έρευνα κατονομάζει μια πανίσχυρη ομάδα βιομηχάνων και κερδοσκόπων που συνδέονται στενά με την πανίσχυρη αυτή εγκληματική οργάνωση και επενδύει τεράστια ποσά σε μετοχές στο χρηματιστήριο της Γουόλ Στρήτ!! Την ίδια στιγμή η ανεργία και τα φαινόμενα περιθωριοποίησης στη Ρωσία διαρκώς διευρύνονται, σε βαθμό που αντικειμενικοί παρατηρητές να μιλούν για διάρρηξη πλέον της κοινωνικής συνοχής στη χώρα αυτή.

Βέβαια το κεφάλαιο που παραμένει στην παραγωγική διαδικασία έχει την τάση να ευθυγραμμίζει τα ποσοστά κέρδους με τα κερδοσκοπικά κέρδη, μέσα από την επίθεση για τη μείωση του κόστους εργασίας. Δηλαδή επιδιώκει το κεφάλαιο τη μείωση της αξίας της εργατικής δύναμης με το πάγωμα των μισθών, τις μετεγκαταστάσεις, την απελευθέρωση της αγοράς, τους ελαστικούς όρους και την αμφισβήτηση του έμμεσου μισθού (κοινωνική ασφάλιση, συντάξεις). Όμως η πολιτική αυτή του κεφαλαίου οδηγεί σε μια νέα συρρίκνωση των αγορών λόγω της μείωσης της αγοραστικής δύναμης των εργαζομένων. Έτσι έχουμε ως αποτέλεσμα τη ραγδαία αύξηση της ανεργίας λόγω της μεγάλης μείωσης της κατανάλωσης. 35 εκατομμύρια είναι οι άνεργοι στις χώρες του ΟΟΣΑ από τους οποίους οι περισσότεροι δεν ήταν άνεργοι πριν από 15 χρόνια. Αυτοί δεν αγοράζουν πια σήμερα τα αυτοκίνητα, τα διαμερίσματα, τα ρούχα που αγόραζαν προηγουμένως. Για παράδειγμα μπορούμε να αναφέρουμε ότι η αμφισβήτηση της Κοινωνικής Ασφάλισης περιορίζει τη δυνατότητα αγοράς φαρμάκων, επομένως έχουμε την συρρίκνωση της αγοράς φαρμάκων και νέες απολύσεις σε μια διαδικασία συσσώρευσης κερδοσκοπικών αγορών.

Ο ρόλος της τεχνολογίας στην αλματώδη αύξηση της ανεργίας

Η άποψη ότι για τη διαρκώς αυξανόμενη σε όλο τον κόσμο ανεργία ευθύνεται η νέα τεχνολογία, είναι αντιεπιστημονική γιατί δεν παίρνει υπόψη της όλες τις παραμέτρους των οικονομικών και κοινωνικών εξελίξεων. Οι νέες τεχνολογίες ενισχύοντας τον αυτοματισμό στην παραγωγή, αυξάνουν την παραγωγικότητα της εργασίας. Σ' αυτήν τη βάση αυξάνουν το ποσοστό κέρδους και τείνουν να αναθερμάνουν την παραγωγική διαδικασία. Η αύξηση όμως της παραγωγικότητας της εργασίας συνεπάγεται ότι όλο και λιγότερη ζωντανή εργασία θα κινεί μεγαλύτερο όγκο κεφαλαίου. Από αυτή λοιπόν, την άποψη έχουν δίκαιο όσοι ενοχοποιούν την τεχνολογία ως γενεσιουργό αιτία της ανεργίας. Όμως η μεγάλη αύξηση του ποσοστού κέρδους που η τεχνολογία προσφέρει στο κεφάλαιο δίνει τη δυνατότητα μεγάλης αύξησης των παραγωγικών επενδύσεων και επομένως προσφέρει τη δυνατότητα για μεγάλη αύξηση της απασχόλησης. Επειδή όμως, όπως

αναλύσαμε προηγουμένως, το κεφάλαιο σήμερα στρέφεται μαζικά προς την κερδοσκοπία, τα κέρδη που αποκομίζει από την τεχνολογία δεν αξιοποιούνται παραγωγικά, ώστε να έχουμε ως άμεσο αποτέλεσμα την αύξηση της απασχόλησης. Αντίθετα, η μη επένδυση των κερδών που αποκομίζει το κεφάλαιο από την τεχνολογία σε παραγωγικές δραστηριότητες έχει ως αποτέλεσμα τη δραματική μείωση της απασχόλησης.

Βέβαια, η νέα τεχνολογία δεν πουλιέται τζάμπα. Κάθε άλλο μάλιστα. Γι' αυτό ούτε μοιράζεται ακριβοδίκαια, ούτε όλοι οι ενδιαφερόμενοι προλαβαίνουν το περίφημο τρένο της τεχνολογικής επανάστασης. Έτσι η εισαγωγή της και η κατανομή της στους διάφορους τομείς της οικονομίας στις διάφορες χώρες, είναι τελείως άνιση, με αποτέλεσμα να ενισχύεται ακόμα περισσότερο η θέση των αναπτυγμένων καπιταλιστικών χωρών έναντι όλων των άλλων. Επίπλεον, η αδυναμία των υπερχρεωμένων χωρών να την αγοράσουν, τις οδηγεί σε μικτές επιχειρήσεις, αντισταθμιστικά οφέλη και άλλες μορφές «συνεργασίας», δημιουργώντας με τον τρόπο αυτό περισσότερους μηχανισμούς υποδούλωσης των οικονομιών τους στο διεθνές κεφάλαιο και στις ξένες δυνάμεις. Η παραπάνω ανάλυση αφορά βέβαια τις χώρες που έχουν ένα τέτοιο επίπεδο ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων, ώστε να είναι δυνατή η εισαγωγή της νέας τεχνολογίας.

Και τούτο το αναφέρουμε, γιατί υπάρχουν πολλές χώρες του λεγόμενου τρίτου κόσμου, όπου οι προϋποθέσεις αυτές δεν συγκεντρώνονται και έτσι η εισαγωγή των νέων τεχνολογιών σε νευραλγικούς τομείς της οικονομίας, όπως η βιομηχανία, είναι απλά αδύνατη.

Οι συνέπειες του παρασιτισμού

Όλες οι μορφές παρασιτισμού καταλήγουν στο ίδιο αποτέλεσμα. Έτσι για παράδειγμα η οικονομία των ναρκωτικών ή η οικονομία των εξοπλισμών αποτελούν τις βάσεις πάνω στις οποίες στηρίζονται οι διάφορες αγορές, ενώ παράλληλα τεράστια κεφάλαια «παίζονται» στο χρηματιστήριο. Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι ο Ζακ Ντελόρ στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 15-9-1993 δήλωνε: «»πρέπει να μελετήσουμε σε διεθνές επίπεδο τα μέσα για να περιορίσουμε τις νομισματικές κινήσεις και να πετύχουμε κάποιους κανόνες εναντίον της κερδοσκοπίας. «Πρίν από τον Ντελόρ είχαμε ακούσει τον Μπαλαντέρ και τον Μιτεράν να μέμφονται «εκείνους που κερδίζουν χρήματα, ενώ κοιμούνται».

Όμως ο ανταγωνισμός για το μίσημα της αξίας που δημιουργεί η μισθωτή εργασία, σε αγορές που γνωρίζουν στασιμότητα ή ακόμα και συρρίκνωση, εντείνει τα φαινόμενα της κερδοσκοπίας και του λαθρεμπορίου καθώς επίσης και τον έλεγχο της πολιτικής των κυβερνήσεων από τους διεθνείς οργανισμούς του κε-

φαλαίου, όπως είναι το ΔΝΤ, η GATT, η Παγκόσμια Τράπεζα και η Ευρωπαϊκή Ένωση. Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι 1.300 δισεκατομμύρια δολάρια (από τα οποία τα 98% καθαρά κερδοσκοπικά) συναλλάσσονται καθημερινά στις χρηματιστικές αγορές!! Πρέπει στο σημείο αυτό να διευκρινίσουμε ότι τα 1.300 δισεκατομμύρια δολάρια που ανταλλάσσονται στα χρηματιστήρια αντιπροσωπεύουν πάνω από 15 φορές το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν των 24 πλουσιότερων χωρών του κόσμου (των μελών του ΟΟΣΑ) και πάνω από το διπλάσιο των αποθεμάτων των κεντρικών τραπεζών. Έτσι όμως η παγκόσμια οικονομία πατάει σε γυάλινα πόδια, με αποτέλεσμα μεγάλες οικονομικές κρίσεις, που τις πληρώνουν κύρια οι εργαζόμενοι. Τη «μαύρη Δευτέρα» του 1987 οι κερδοσκόποι προκάλεσαν τόσο μεγάλη χρηματιστηριακή κρίση, ώστε οι απώλειες στις παγκόσμιες αγορές να φθάσουν το 20%!! Το Σεπτέμβριο του 1992, κλονίστηκαν η στερλίνα και το ευρωπαϊκό νομισματικό σύστημα, αφού ο τζίρος των συναλλαγών που πραγματοποίησαν τα κερδοσκοπικά κεφάλαια ξεπέρασε τα αποθεματικά ακόμα και των ισχυρότερων χωρών!! Σήμερα, χωρίς σύνορα, μπροστά στο τέλος της γεωγραφίας που επέβαλε η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας και η ηλεκτρονική διασύνδεση των αγορών, οι κινήσεις των κεφαλαίων είναι ακαριαίες. Καραδοκούν να εκμεταλλευτούν τα υψηλά επιτόκια που επιβάλλουν το αυξημένο εξωτερικό χρέος και τα ελλείματα, για να επέμβουν «διορθωτικά» με το αζημίωτο. Συνολικά κατά την διάρκεια της κρίσης που ξέσπασε στο τέλος του περασμένου Οκτώβρη, στην Ελλάδα οι μετοχές έχασαν αξία 786 δις. δρχ, ενώ διέρρευσαν πάνω από 1,5 δις. δολάρια τη στιγμή που η κυβέρνηση υπερηφανεύεται για τη συνεχή βελτίωση των μεγεθών της ελληνικής οικονομίας. Αποτέλεσμα της κερδοσκοπικής επίθεσης που δέχθηκε το χρηματιστήριο Αθηνών στο τέλος του περασμένου Οκτώβρη, ήταν οι επενδυτές να «χάσουν» μέσα σε μια μέρα 308 δις. δραχμές, να μειωθούν τα συναλλακτικά αποθέματα κατά 1 δις. δολάρια και τα επιτόκια να φθάσουν το 20%. Και τούτο στα πλαίσια μιας παγκόσμιας χρηματιστηριακής κρίσης, η οποία προκλήθηκε αποκλειστικά από τους κερδοσκόπους. Σήμερα για την κατάρτιση αξιόπιστου προϋπολογισμού, η κυβέρνηση καλείται να προβλέψει περίπου 150 δις. δρχ. επιπλέον πόρους, λόγω της αναμενόμενης αύξησης των επιτοκίων, πέρα από τα όρια που το κυβερνητικό επιτελείο είχε προβλέψει. Έτσι αναμένεται λόγω της κερδοσκοπίας μία αυστηρότερη σε βάρος των εργαζομένων εισοδηματική πολιτική στο νέο προϋπολογισμό, οι οποίοι θα κληθούν να πληρώσουν τα «παιχνίδια» των κερδοσκόπων, αφού όλες οι ενδείξεις, αλλά και οι επίσημες τοποθετήσεις των κυβερνητικών παραγόντων, παραπέμπουν σε επαναδιαμόρφωση του σχεδόν έτοιμου προ της κρίσης νέου προϋπολογισμού.

Όμως οι συνέπειες της «ανάπτυξης» στη βάση του νεοφιλελεύθερου μοντέλου στις εργασιακές σχέσεις και στα κοινωνικά δικαιώματα θα αναπτυχθούν διεξοδικά από το συνάδελφο Θ. Παπαδόπουλο, αντιπρόεδρο της ΠΕΚΕ στη συνέχεια.

Πηγές και βιβλιογραφία

Πολλά από τα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν για τη συγγραφή της εργασίας αυτής αντλήθηκαν από δημοσιεύματα του ελληνικού και ξένου τύπου. Όπου κρίνεται απαραίτητο οι σχετικές εφημερίδες ρητά μνημονεύονται. Επίσης χρησιμοποιήθηκε η Παγκόσμια Ιστορία της Ουνέσκο, το «Κεφάλαιο» του Κ. Μαξ καθώς και επίσημα στοιχεία του ΔΝΤ, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΟΟΣΑ.